

INDIVIDUĀLA LĒMUMA PIEŅEMŠANA ĀRSTNIECĪBĀ

O. STAŅISLAVSKA, MG.IUR.

TIESĪBU SUBJEKTU INTERESES UN ATBILDĪBA VESELĪBAS APRŪPĒ

TIESĪBU SUBJEKTS	INTERESES	ATBILDĪBA
VESELĪBAS APRŪPES SPECIĀLISTS	• ienākumu gūšana, nodarbojoties iegūtajā specialitātē • ar profesionālo darbību saistīto risku minimizēšana	• medicīnisku lēmumu pieņemšana, veicot individuālu pacientu ārstniecību, izmantojot klīniskajos pētījumos un klīniskajā pieredzē gūtus pierādījumus • ziņošana par novērotajām blakusparādībām
SABIEDRĪBA	• resursu optimāla izmantošana • kvalitāte par pieņemamu cenu • pieejamība • tiesiskā vienlīdzība un samērīgums	• ziņošana par novērotajām blakusparādībām
PACIENTS	• savlaicīga, efektīva un droša veselības aprūpe • informācija par veselības aprūpes saņemšanas iespējām un termiņiem	• ziņošana par novērotajām blakusparādībām

TIESU PRAKSE

Galvenās prasību kategorijas:

- prasības attiecībā uz veselības aprūpes kvalitāti
- prasības sakarā ar veselības aprūpes pabalstu noteikšanu

ĀRSTNIECĪBAS PERSONAS ATBILDĪBA

par veselības aprūpes pārkāpumiem ārstniecības personām vai ārstniecības iestādes vadītājam izsaka brīdinājumu vai uzliek naudas sodu līdz 350 *euro*

Ja veselības aprūpes pārkāpumi izdarīti atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas, ārstniecības personām vai ārstniecības iestādes vadītājam uzliek naudas sodu līdz 700 *euro*

Administratīvo pārkāpumu kodekss, 45.¹ pants: Medicīnisko atzinumu sniegšanas, ekspertīzes un veselības aprūpes pārkāpumi

par ārstniecības personas profesionālo pienākumu nepildīšanu vai par nolaidīgu to pildīšanu, ja šis nodarījums vainīgā neuzmanības dēļ izraisījis cietušajam smagu vai vidēja smaguma miesas bojājumu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu

Krimināllikuma 138. pants: Ārstniecības personas profesionālo pienākumu nepienācīga pildīšana

EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESAS PRAKSE

atbilstošas veselības aprūpes nesniegšana

- *Center of Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu versus Romania* (17.07.2014): atbilstošas veselības aprūpes nenodrošināšana tika atzīta par CT pārkāpumu
- *D. versus the United Kingdom* (02.05.1997): veselības aprūpes nenodrošināšana deportācijas dēļ tika atzīta par CT pārkāpumu
- *N. versus the United Kingdom* (27.05.2008): veselības aprūpes nenodrošināšana deportācijas dēļ netika atzīta par CT pārkāpumu
- *Paposhvili versus Belgium* (13.12.2016): veselības aprūpes nenodrošināšana deportācijas dēļ tika atzīta par CT pārkāpumu

veselībai nodarītais kaitējums nolaidības dēļ

- *Šilih versus Slovenia* (09.04.2009): zāļu izraisītas alerģijas rezultātā iestājusies nāve atzīta par CT pārkāpumu
- *G.N. and others versus Italy* (01.12.2009): talasēmijas pacientu inficēšana ar HIV vai hepatīta C izraisītāju hemotransfūzijas laikā atzīta par CT pārkāpumu
- *Eugenia Lazăr versus Romania* (16.02.2010): nepietiekami dokumentēti pacienta nāves iestāšanās apstākļi atzīti par CT pārkāpumu
- *Oyal versus Turkey* (23.03.2010): inficēšana ar HIV dzemdību laikā atzīta par CT pārkāpumu
- *Reynolds versus the United Kingdom* (13.03.2012): šizofrēnijas pacienta pašnāvība atzīta par CT pārkāpumu
- *Mehmet Şentürk and Bekir Şentürk versus Turkey* (09.04.2013): neprofesionālas palīdzības izraisīta grūtnieces nāve atzīta par CT pārkāpumu

veselībai nodarītais kaitējums nolaidības dēļ

- *Gray versus Germany* (22.05.2014): ārsta profesionālā darbība netika atzīta par CT pārkāpumu
- *Asiye Genç versus Turkey* (27.01.2015): nepietiekamas izmeklēšanas rezultātā iestājusies jaundzimušā nāve atzīta par CT pārkāpumu
- *Altuğ and others versus Turkey* (30.06.2015): zāļu izraisītas alerģijas rezultātā iestājusies nāve atzīta par CT pārkāpumu
- *Vasileva versus Bulgaria* (17.03.2016): ārsta profesionālā darbība netika atzīta par CT pārkāpumu
- *Aydoğdu versus Turkey* (30.08.2016): neprofesionālas aprūpes rezultātā iestājusies jaundzimušā nāve atzīta par CT pārkāpumu
- *Ioniță versus Romania* (10.01.2017): neprofesionālas aprūpes rezultātā iestājusies bērna nāve atzīta par CT pārkāpumu

neizskatītās lietas - veselībai nodarītais kaitējums nolaidības dēļ

- *Lopes de Sousa Fernandes versus Portugal* (16.12.2015): nāves iestāšanās pēc deguna polipu operācijas
- *V.P. versus Estonia* (26.11.2014): šizofrēnijas pacienta pašnāvība
- *Röigas versus Estonia* (02.12.2014): neprofesionālas aprūpes rezultātā iestājusies jaunieša nāve

eksperimentālu ārstniecības līdzekļu izmantošana

- *Hristozov and others versus Bulgaria* (13.11.2012): valsts liegums piekļuvei neregistrētām pretvēža zālēm netika atzīts par CT pārkāpumu
- *Durisotto versus Italy* (06.05.2014): prasība par valsts liegumu saņemt neregistrētu ārstniecības līdzekli netika pieņemta

piespiedu medicīniska iejaukšanās

- *Jalloh versus Germany* (11.07.2006): vemšanu izraisošu līdzekļu piespiedu lietošana narkotiku izņemšanas nolūkā tika atzīta par CT pārkāpumu
- *Bogumil versus Portugal* (07.10.2008): ķirurģiska iejaukšanās narkotiku izņemšanas nolūkā tika atzīta par CT pārkāpumu
- *Dvořáček versus the Czech Republic* (06.11.2014): psihoterapijas nenodrošināšana antiandrogēnas terapijas laikā netika atzīta par CT pārkāpumu

disciplinārlietas pret veselības aprūpes speciālistiem

- *Diennet versus France* (26.09.1995): pacienta konsultēšana no attāluma
- *Defalque versus Belgium* (20.04.2006): nevajadzīgu procedūru veikšana un valsts budžeta līdzekļu izkrāpšana
- *Gubler versus France* (27.07.2006): konfidenciālas informācijas atklāšana un nepatiesu ziņu sniegšana

piekļuve personas veselības datiem

- *K.H. and others versus Slovakia* (28.04.2009): personisko medicīnisko datu piekļuves liegums tika atzīts par CT pārkāpumu

PAMATJAUTĀJUMI

Pamatjautājumi:

- **veselības aprūpes speciālista rīcība** – piemērotā standarta atbilstība profesionālajam veselības aprūpes standartam
- **veselībai nodarītā kaitējuma novērtējums**, kas bieži vien ietver arī nākotnes prognozi par cietušā veselību
- **cēloņsakarība** (rīcības un veselībai nodarītā kaitējuma savstarpējā saistība)

LĒMUMA PIENĒMŠANAS LĪMENI ĀRSTNIECĪBĀ

- **vadlīnijas un rekomendācijas** (tiek izstrādātas attiecībā uz pacientu populāciju, pamatojoties uz pierādījumiem balstītu medicīnu)
- **individuāls lēmums** (tiek attiecināts uz noteiktu pacientu)

LĒMUMS ATTIECĪBĀ UZ PACIENTU POPULĀCIJU

ārstniecību veic atbilstoši klīniskajām vadlīnijām vai ārstniecībā izmantojamo metožu un zāļu **lietošanas drošības** un **ārstēšanas efektivitātes novērtējumam**, kas veikts, ievērojot uz pierādījumiem balstītas medicīnas principus

INDIVIDUĀLS LĒMUMS

uz pacientu centrēta medicīna – konkrētā situācija tiek integrēta uz pierādījumiem balstītā medicīnā

Massoni F., Ricci P., Redi U., Ricci L., Ricci S. From evidencebased medicine to patientcentered medicine: legal medicine considerations about professional responsibility. J. Med. Person., 2014 Dec; N12 (3): 99–103.

tiesiskais regulējums Latvijā neparedz ārstniecības personas pienākumu pārdomāti izvērtēt un apzināties veselībai nodarīta kaitējuma rašanās iespējamību individuālos gadījumos, kad pilnā apmērā nav piemērojamas klīniskās vadlīnijas vai ārstniecībā izmantojamās metodes un zāļu lietošanas drošuma un ārstēšanas efektivitātes novērtējums

BŪTISKIE VĒRĀ ŅEMAMIE ASPEKTI

- **ieguvuma un riska attiecība dažādās valstīs un profesionālās organizācijās mēdz tikt vērtēta atšķirīgi**
- **vērā ņemama ir arī farmakoekonomiskā vērtējuma ietekme uz klīnisko vadlīniju izstrādi**
- **nemēdz būt divi vienādi pacienti**, kuriem var piemērot vienas un tās pašas ārstniecības metodes un zāles
- **nozīmīgs būtu vērtējums, vai ārstniecības persona ir pienācīgi vērtējusi individuālo gadījumu**, ņemot vērā milzīgo pierādījumu apjomu, uz ko tiek balstīta medicīna, kā arī straujo zinātnes attīstību

Schmidt M. German Court ruling reverses kava ban; German Regulatory authority appeals decision. HerbalEGram., 2014 Jul; N11 (7): 14.

Fatejevs V. Vēlreiz par metamizola lietošanas drošību. Cito. 2006; N1 (19): 2–3.

Rassp R.G. Evidencebased medicine can be hazardous to Your health. Pieejams: <https://www.lexisnexis.com/legalnewsroom/workerscompensation/b/recent-cases-news-trends-developments/archive/2013/11/16/evidence-basedmedicine-can-be-hazardous-to-your-health.aspx>;aplūkots – 21.07.2016.

SECINĀJUMI

- **gan klīniskās vadlīnijas, gan rekomendācijas ārstniecības personai nozīmē gan tiesisko pienākumu ievērot tās, gan arī rada tiesiskās aizsardzības pamatu kā ārstniecības personai, tā arī pacientam**
- **tiesa nedrīkstētu tieši piemērot atsevišķa eksperta vai ekspertu grupas personisko viedokli pielietotās ārstniecības metodes tiešā izvērtēšanā un ārstniecības personas vainas noteikšanā; tai būtu jāsalīdzina pielietotās ārstniecības standarts ar eksperta sniegto atzinumu par parasti pielietojamo profesionālo standartu**

SECINĀJUMI

- ievērojot taisnīguma principu, ārstniecības personas vainas konstatēšanas procesā nedrīkst būt izslēgts ārstniecības personas pienākums pārdomāti izvērtēt un apzināties veselībai nodarīta kaitējuma rašanās iespējamību individuālam pacientam
- ārstniecības personai jāspēj savu lēmumu patstāvīgi pamatot un par to jāuzņemas pilna atbildība

The background is a blue gradient with decorative white circuit-like lines in the corners. These lines consist of straight segments and small circles, resembling a stylized electronic circuit or data flow diagram.

PALDIES PAR UZMANĪBU